

losan a zsidók új kategorizálásáról és a gettó küszöbönálló létrehozásáról. Lévai, *A pesti gettó, i. m.*, 35–37. o.

76. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 322–323. o.

77. *Uo.* A védlevelekkel rendelkező zsidókat a következő házakban helyezték el: spanyol védlevelekkel: Szent István park 35.; vatikáni védlevelekkel: Pozsonyi út 20., 24., 30., Wahrmann u. 32.; a Nemzetközi Vöröskereszt védlevelével: Pozsonyi út 16. és 23.; svéd védlevelekkel: Pozsonyi út 1., 3., 4., 5., 7., 10., 12., 14., 15–17., 22., Katona József u. 24.; portugál védlevelekkel: Újpesti rakpart 5.; svájci védlevelekkel: Pozsonyi út 32., 33/a, 33/b, 35., 36., 39., 40., 42., 49., 54., Katona József u. 26., 28., 39., 41., Máhr Jenő u. 6., Hollán u. 47., 49., Wahrmann u. 32., Szent István park 2., 3., 4., 6., 10., 14., 22., 23., 25., 33., Újpesti rakpart 7., Sziget u. 40., 43., 45. A kormányzó és a belügyminisztérium védlevelével rendelkezőket a Pozsonyi út 28.-ban és a Sziget u. 41.-ben helyezték el. *Új Magyar Központi Levéltár, XXXIII-5-c.*

78. A „védett” zsidókkal különösen kegyetlenül bántak a nyilasok a Szent István körút 2. sz. alatti székházában, ahol Győri Dénes, az V. kerület nyilas vezetője és Straub Sándor nyilas bíró tevékenykedett. Lévai: „A pesti gettó végnapjai és felszabadulása.” *Új Élet*, Bp., 1975. január 15.

79. Budinszky szövegét és Kemény válaszait lásd Lévai, *A pesti gettó, i. m.*, 40–41. o.

80. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 323–324. o.

81. Lévai, *A pesti gettó, i. m.*, 42. o.

82. A razziák egyre gyakoribbá és szigorúbbá váltak november 27-e után, amikor Vajna kijelentette, hogy kb. 27 000 hamisított védlevel van forgalomban. Számos razziát szerveztek egy SS-egységgel együtt, melyet Theodor Dannecker Hauptsturmführer vezetett. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 333. o.

83. *Uo.*, 332–334., 357. o. A hamisított svájci menlevéllel rendelkezők különösen könnyen lebukhattak; sok menlevél pecsétjén a „Suisse” szó helyett „Susse” állt. Részletesebben a nyilasok által a nemzetközi gettóban elkövetett atrocitásokról lásd *Bericht über die Lage der Juden seit der Machtübernahme seitens der Szálasi Regierung*. Bp., 1944. november 26., Yad Vashem Levéltár, M-20/47.

84. Teleki, *Nyilasuralom Magyarországon, i. m.*, 143. o.

85. Amikor megkapta ezt a hírt, Milkó Endre, a svédek képviselője a Táttra utcában öngyilkosságot kísérelt meg családtagjaival együtt. Ő maga meghalt, feleségét és két gyermekét azonban megmentették.

86. Lévai, *A pesti gettó, i. m.*, 115–117. o.

87. Solymossy feljegyzésének szövegét lásd *uo.*, 43. o.

88. Statisztikai adatokat közöl a gettó épületeiről, lakásairól és lakóiról, mielőtt még népessége elérte volna a csúcst, az *Új Magyar Központi Levéltár, XXXIII-5-c.* sz. irata.

89. A Nemzetközi Vöröskereszt budapesti irodájának vezetője ekkor Friedrich Born volt; 1944. december 9-én Hans Weyermannnt küldték Budapestre segítő társának. Bővebben Magyarországon játszott szerepükről lásd a 31. fejezetet.

90. A teljes szöveget lásd Lévai, *A pesti gettó, i. m.*, 53–57. o.

91. A tömeges átköltöztetések december 2-i befejeződése után a kimenőidőt a gettón belül négy órára meghosszabbították. A zsidók du. 2 és 4 óra között is elhagyhatták lakásaikat.

92. A zsidók engedélyei zöld színűek voltak. Elméletileg keresztények csak a zsidóügyekkel megbízott minisztériumi kormánybiztos által kibocsátott különleges kék engedélyekkel léphettek be a gettóba.